

TECHNICKÁ SLUŽBA TECHNICKEJ KONTROLY VOZIDIEL V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Marián Rybianský, Eduard Dedinský
TESTEK, s.r.o., Bratislava

TECHNICAL SERVICE FOR TECHNICAL VEHICLE INSPECTIONS IN THE SLOVAK REPUBLIC

Summary

The technical service for technical vehicle inspections is a new institution introduced into the Slovak technical vehicle inspection system by the Act No. 725/2004. The aim of this institution is to preserve the functionality of the vehicle inspection system and to contribute to its further development. Its tasks are defined by the Act and can be divided into three domains. The essential one contains expert activities on the field of vehicle inspections, e.g. development of new inspection methods, assessment of inspecting centers and inspecting equipment, education and training of inspectors. Data collection, transmission and analyzing, and supplying of inspecting forms, stickers and stamps represent additional task domains. As the main attributes of the technical service independence, impartiality and objectivity can be especially stressed. A cooperation on an international level is regarded as inevitable. Concerning this matter the most advantageous for the technical service would be the *CITA (International Motor Vehicle Inspection Committee)* membership.

Úvod

Zákon č. 725/2004 Z. z. o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách a o zmene a doplnení niektorých zákonov nadobudol účinnosť 1. marca 2005. Okrem iných novínok zaviedol inštitút tzv. *technickej služby*. MDPT SR, alebo ním poverená právnická, prípadne fyzická osoba, bude na základe zákona ako technická služba zabezpečovať isté presne stanovené činnosti. Jednou z piatich technických služieb, ktorých existenciu zákon predpokladá, je *technická služba technickej kontroly vozidiel*. Spoločnosť Testek, s.r.o., zastupovaná autormi tohto príspevku, je jedným z uchádzačov o udelenie poverenia na vykonávanie činnosti tejto technickej služby.

Oblasťou pôsobnosti technickej služby technickej kontroly vozidiel, ako vyplýva z jej názvu, bude *system technických kontrol vozidiel*. Na rozdiel od inštitútu technických služieb nie sú technické kontroly vozidiel v Slovenskej republike novinkou. Základy systému technických kontrol boli položené už v polovici sedemdesiatych rokov minulého storočia vznikom prvých pracovísk špecializovaných na kontroly vozidiel - *staníc technickej kontroly (STK)*. Jednoznačnú oporu a pevné zakotvenie celého systému v legislatíve však priniesol až zákon NR SR č. 315/1996 Z. z. a naň nadväzujúca vyhláška MDPT SR č. 327/1997 Z. z. o

kontrolách technického stavu vozidiel. Ustanovenia týchto právnych noriem upravujúce technické kontroly vozidiel boli platné až do nadobudnutia účinnosti súčasného zákona.

Komplexne ponímaný systém technických kontrol vozidiel v sebe zahŕňa nielen celú sieť STK a platné predpisy, ktorými sa pri vykonávaní kontrol riadia, ale aj centrálné zabezpečované činnosti obdobného charakteru, aké súčasný zákon ukladá technickej službe technickej kontroly vozidiel. Tie bolo potrebné zabezpečovať už počas účinnosti starších predpisov. Dialo sa tak na základe poverenia udeleného ministerstvom, nositeľom ktorého bola spoločnosť Slovdekra, s.r.o. V súčasnom prechodnom období, ktoré bude trvať až do prenesenia poverenia na novú technickú službu, tieto činnosti stále vykonáva spoločnosť Slovdekra. Zámerom spoločnosti Testek je v prípade úspechu vo verejnej súťaži nadviazať na dlhoročné skúsenosti Slovdekry a zabezpečiť kontinuitu chodu celého systému. Jedným z predpokladov je využitie kvalifikovaného a skúseného tímu odborníkov. Autori tohto príspevku, ako aj ostatní kľúčoví pracovníci spoločnosti Testek, sú bývalými dlhoročnými zamestnancami spoločnosti Slovdekra a priamo sa podieľali na zabezpečení týchto činností.

Činnosti technickej služby technickej kontroly vozidiel

Technickú službu technickej kontroly vozidiel možno zjednodušene charakterizovať ako *centrálnu inštitúciu, ktorá má vykonávať činnosti smerujúce k zachovaniu funkčnosti a ďalšiemu rozvoju systému technických kontrol v Slovenskej republike.* Ide pritom o také činnosti, ktoré sú pridelené zákonom do pôsobnosti technickej služby buď z dôvodu jednoduchšieho, efektívnejšieho a spoľahlivejšieho zabezpečenia pre celú sieť centralizovane, alebo z dôvodu nevyhnutnosti koncentrácie odborného potenciálu na ich kvalitné zabezpečenie. Vo všeobecnosti možno pôsobenie technickej služby rozdeliť do troch oblastí:

- odborná oblasť technických kontrol vozidiel a príbuzných disciplín (ako napr. metrológia, skúšobníctvo, špecializovaná legislatíva a pod.),
- oblasť zberu, prenosu a spracovania dát v systéme technických kontrol,
- logistická oblasť (zásobovanie siete STK tovarom podliehajúcim evidencii, to znamená tlačivami dokladov, kontrolnými nálepkami a pečiatkami).

Najdôležitejšou oblasťou je nesporne oblasť odborná, na ktorú je technická služba špecializovaná a z ktorej môže čerpať potrebné know-how i pri zabezpečovaní činností v rámci ostatných dvoch oblastí. Jednotlivé činnosti technickej služby sú zákonom stanovené nasledovne:

- *Overovanie plnenia podmienok na udelenie oprávnenia na vykonávanie technických kontrol vozidiel {§ 30 ods. 1 písm. a)}*

Pri tejto činnosti ide o službu poskytovanú technickou službou technickej kontroly vozidiel záujemcom z radov fyzických alebo právnických osôb, ktorí sa uchádzajú o udelenie oprávnenia na vykonávanie technických kontrol vozidiel (prevádzkovanie STK). Uchádzač musí spĺňať isté podmienky stanovené zákonom, respektíve jeho vykonávacím predpisom. Vo všeobecnosti možno tieto požiadavky rozdeliť na formálne (právne, ekonomické a

organizačné) a materiálne (napr. vlastnosti objektu stanice technickej kontroly, použité technologické zariadenia a pod.). Overiť ich splnenie, či už posúdením predložených dokladov, alebo priamou obhliadkou a preverením, je úlohou technickej služby. Na základe správy z overenia následne obvodný úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie rozhoduje o udelení oprávnenia. Špecifickým prípadom takéhoto overenia je nové posúdenie plnenia podmienok na už fungujúcej stanici technickej kontroly, ktoré sa vykonáva na základe rozhodnutia obvodného úradu.

- *Spracovanie návrhov metodík technickej kontroly vozidiel {§ 30 ods. 1 písm. b)}*

Ako už bolo uvedené, oblasťou pôsobnosti s najvyššou prioritou by pre technickú službu technickej kontroly vozidiel mala byť oblasť odborná. I keď to zákon priamo neuvádza, musí byť technická služba predovšetkým organizáciou disponujúcou potrebnou odbornosťou vo svojej oblasti. Ministerstvo by malo tento odborný potenciál využívať najmä ako zadávateľ úloh v procese prípravy návrhov technických predpisov (tzv. metodík) pre technické kontroly vozidiel. Potrebné know-how spolu s technickými prostriedkami sú základnými predpokladmi pre spracovávanie kvalitných návrhov metodík pre kontroly vozidiel, ktoré zodpovedajú aktuálnemu stavu technického vývoja v oblasti.

- *Overovanie vhodnosti meradiel a prístrojov na základe ich technických parametrov a charakteru použitia pri technických kontrolách {§ 30 ods. 1 písm. c)}*

Meradlá a prístroje používané pri technických kontrolách budú musieť plniť požiadavky stanovené vykonávacím predpisom k zákonu. Úlohou technickej služby bude na základe posúdenia vzorky zariadenia a súvisiacej dokumentácie overiť vhodnosť zariadenia pre použitie pri technických kontrolách. Na základe správy z overovacích skúšok následne ministerstvo rozhodne o schválení alebo neschválení posudzovaného zariadenia. Podobne, ako pri predchádzajúcej činnosti, i v tomto prípade bude popri špecifickom know-how z oblasti skúšok prístrojov dôležitá najmä odborná kompetentnosť technickej služby v oblasti technických kontrol vozidiel.

- *Zabezpečenie základných školení, zdokonaľovacích školení a doškolovacích kurzov podmieňujúcich vykonávanie technických kontrol vozidiel {§ 30 ods. 1 písm. d)}*

Komplexné zabezpečenie školení a kurzov kontrolných technikov úzko súvisí s úlohou technickej služby vyvíjať nové metodiky. Metódy a postupy predpísané pre technické kontroly môžu ich používateľom (kontrolným technikom) najlepšie sprostredkovať ich autori. Takéto prepojenie vývoja a školenia v rámci jednej organizácie a rovnako i na úrovni personálneho zabezpečenia tými istými odborníkmi preto možno považovať za optimálne a maximálne efektívne.

- *Spravovanie údajov o výsledkoch technických kontrol vozidiel v informačnom systéme technických kontrol vozidiel s celoštátnou pôsobnosťou, ich poskytovanie oprávneným osobám {§ 30 ods. 1 písm. e)} a používanie informačného systému technických kontrol vozidiel s programovým vybavením schváleným ministerstvom {§ 30 ods. 1 písm. f)}*

Od roku 1997, kedy bol vo vyhláske MDPT SR č. 327/1997 Z. z. po prvý raz definovaný, sa automatizovaný informačný systém technických kontrol vozidiel postupnou evolúciou zdokonalil natoľko, že už v súčasnosti umožňuje spravovanie dát a ich distribúciu oprávneným osobám v elektronickej forme. Vývoj informačných technológií v posledných rokoch však sprístupnil mnoho nových možností, najmä v oblasti prenosu dát. Súčasný systém zodpovedá technologickej úrovni spracovania a prenosu dát spred niekoľkých rokov. V blízkej budúcnosti preto možno očakávať ďalší pokrok i v tejto oblasti.

- *Zabezpečenie výroby, uskladnenia, predaja a distribúcie tlačív dokladov a kontrolných nálepiek, predkladanie ich návrhov na schválenie ministerstvu; zabezpečenie výroby, predaja a distribúcie pečiatok používaných pri technických kontrolách; inventarizácia a skartácia tlačív dokladov, kontrolných nálepiek a pečiatok; vedenie evidencie o vyrobených a predaných tlačivách dokladov, kontrolných nálepkách a pečiatkach {§ 30 ods. 1 písm. g}}*

Distribúcia tlačív dokladov, kontrolných nálepiek a pečiatok, a s tým súvisiaca agenda je činnosťou, ktorú je výhodné a efektívne zabezpečiť pre celú sieť STK centrálnie. Centrálnie zabezpečenie prináša výhody tiež v možnosti sledovania pohybu tlačív pomocou evidenčného systému, ich priradenia ku konkrétnej technickej kontrole a konkrétnemu vozidlu. Existencia takéhoto systému predstavuje sama osebe prevenciou zneužívania a neoprávnenej manipulácie s týmto materiálom a umožňuje prispievať k odhaleniu takýchto prípadov.

- *Vedenie zoznamu staníc technickej kontroly, zoznamu osôb oprávnených vykonávať technické kontroly vozidiel a zoznamu odborne spôsobilých osôb na vykonávanie technických kontrol vozidiel s celoštátnou pôsobnosťou v informačnom systéme {§ 30 ods. 1 písm. h}}*

Vedenie databázy s informáciami o všetkých STK a kontrolných technikoch patrí tiež medzi úlohy, ktoré možno efektívne riešiť na centrálnej úrovni. Optimálnym sa javí využiť na tento účel automatizovaný informačný systém.

Nezávislosť, nestrannosť a objektívnosť technickej služby

Centrálna pozícia technickej služby v systéme technických kontrol vozidiel a charakter niektorých jej činností vyžadujú, aby bola:

- nezávislá od subjektov, na ktoré by mohol mať výkon jej činností vplyv (napr. od oprávnených osôb technickej kontroly),
- nestranná, prístupujúca pri výkone činností ku všetkým zúčastneným subjektom bez preferovania alebo naopak znevýhodňovania niektorého z nich,
- objektívna, hodnotiaca pri výkone činností zistené skutočnosti bez predpojatosti, nezávisle a nestranne (napr. pri overovaní plnenia podmienok na udelenie oprávnenia na vykonávanie technických kontrol).

V zákone možno nájsť viacero ustanovení svedčiacich o tom, že pri vytvorení inštitútu technických služieb bolo jedným z hlavných zámerov zákonodarcu práve zaručenie týchto atribútov. Prvou a zásadnou podmienkou v tejto súvislosti je v prípade technickej služby technickej kontroly vozidiel priamo zákonom stanovený *zákaz personálneho a majetkového prepojenia s osobami oprávnenými vykonávať technické kontroly vozidiel* (prevádzkovateľmi STK). Právny obsah takéhoto nežiaduceho prepojenia je pravdepodobne zhodný s definíciou v zákone o daniach z príjmov. Zámerom je vylúčiť konflikt záujmov, ku ktorému by vzájomné prepojenie takýchto subjektov mohlo viesť.

Ako ďalšiu podmienku z rovnakej oblasti zákon stanovuje technickej službe povinnosť preukázať finančnú spoľahlivosť. Účelom je zaistiť, aby technická služba disponovala dostatočnými finančnými prostriedkami na zabezpečenie všetkých vyššie uvedených činností. Okrem zámeru nepripustiť ohrozenie fungovania systému technických kontrol vozidiel prípadnou insolventnosťou technickej služby možno toto ustanovenie chápať ako ďalší prostriedok na zaručenie nezávislosti technickej služby.

Osobitnou podmienkou, ktorá svojim charakterom presahuje naznačený rámec, je požiadavka akreditácie technickej služby ako inšpekčného orgánu podľa normy ISO/IEC 17020 (STN 45004), normatívnej prílohy A. Akreditácia hlboko ovplyvňuje vnútornú organizáciu technickej služby. Okrem iného poskytuje účinné nástroje zaručujúce nezávislosť, bezúhonnosť a nestrannosť technickej služby. Už to, že technická služba bude akreditovaná podľa normatívnej prílohy A, vylučuje možnosť, že by technická služba sama súčasne bola oprávnenou osobou technickej kontroly (čiže by priamo prevádzkovala STK). Rovnako je s požiadavkou akreditácie nezlučiteľné, ak by technická služba bola s takouto osobou majetkovo alebo personálne prepojená.

Technický pokrok a medzinárodná spolupráca

Ako bolo naznačené v pokuse o definíciu technickej služby technickej kontroly vozidiel, jej cieľom by nemalo byť len udržiavať funkčnosť systému technických kontrol, ale aj *prispievať k jeho ďalšiemu rozvoju*. Medzi aktivity technickej služby s účelom udržania celého systému v činnosti možno zaradiť tie, ktoré sú vykonávané systematicky, priebežne a opakovane podľa zaužívaných postupov, alebo podľa postupov vyplývajúcich z platných predpisov - napr. zásobovanie STK tovarom, prevádzkovanie informačných systémov, zabezpečovanie školení a ostatné činnosti podobného charakteru. Naopak medzi činnosti prispievajúce k ďalšiemu rozvoju systému patria tie, pre ktoré je charakteristický *vývoj* v technickom zmysle slova. Môže ísť o vývoj postupov a metód kontroly vozidiel, ďalší vývoj informačných systémov, alebo vývoj v ktorejkoľvek inej oblasti pôsobenia technickej služby. V súčasnej dobe sa i v medzinárodných predpisoch pre technické kontroly vozidiel často používa pre takéto činnosti výraz prispôsobovanie systému technických kontrol *aktuálnemu stavu technického pokroku*.

Technické kontroly vozidiel sú špecifickou technickou oblasťou. Je pre ne charakteristické úzke prepojenie technickej podstaty, ktorá je daná konštrukciou kontrolovaných vozidiel a na nich aplikovanými postupmi kontroly, s legislatívnym rámcom určujúcim rozsah vykonávanej kontroly. Rozvoj systému tak prebieha v dvoch navzájom sa ovplyvňujúcich úrovniach - na jednej strane nastáva technický pokrok v konštrukcii vozidiel

a o niečo pomalším tempom tiež v oblasti diagnostiky a kontroly, na druhej strane sa rozvíja legislatívny rámec, spravidla sledujúc vývoj v technickej oblasti. Pokrok v technickej oblasti konštrukcie vozidiel a následne tiež v oblasti automobilovej diagnostiky je už zo svojej podstaty medzinárodným fenoménom. Legislatíva v tejto oblasti je naopak stále ešte *na primárnej úrovni národnej*, sekundárne však postupom času čoraz viac *aproximovaná (navzájom prispôsobená) na úrovni európskych inštitúcií*. Vývoj v oblasti technických kontrol preto nemožno v podmienkach slovenskej technickej služby ponímať izolovane, bez ohľadu na nadnárodný kontext. Technická služba síce musí byť sama schopná tvoriť metodiky pre technické kontroly vlastnými prostriedkami, ako to vyžaduje zákon, alebo rozvíjať systém technických kontrol ostatnými naznačenými spôsobmi, efektívnosť v tejto oblasti však možno zvýšiť medzinárodnou spoluprácou. Optimálnym riešením pre slovenskú technickú službu je členstvo v medzinárodnej organizácii *CITA (Medzinárodný výbor pre technické kontroly vozidiel)*. Táto organizácia s globálnou pôsobnosťou združuje inštitúcie a spoločnosti pôsobiace v oblasti kontroly vozidiel. Členstvo v nej umožňuje na medzinárodnej úrovni koordinovať vývoj nových metód kontroly vozidiel a rovnako tiež poskytuje priamy prístup k procesu tvorby medzinárodnej legislatívy pre túto oblasť. V európskom priestore, kde sa nachádza i Slovenská republika, sú inštitúciami angažujúcimi sa v aproximácii predpisov pre technické kontroly vozidiel Európska komisia (ES) a Európska hospodárska komisia (EHK) OSN. Či už ide o smernicu 96/96/ES v znení pozmeňujúcich smerníc, alebo Viedenskú dohodu z roku 1997 (EHK OSN), v poslednej dobe je zjavný trend ich vzájomného zblížovania. Práve organizácia CITA predstavuje akýsi spojovací článok medzi oboma inštitúciami, nakoľko návrhy konkrétneho technického obsahu oboch predpisov spracúvajú tie isté pracovné skupiny tejto organizácie.

Záver

Ako bolo uvedené, dikcia zákona nepriamo ustanovuje technickú službu technickej kontroly vozidiel do pozície centrálného prvku v systéme technických kontrol vozidiel. Možno ju však chápať skôr ako servisnú inštitúciu, vykonávajúcu v poverení ministerstva presne stanovené činnosti v oblasti technických kontrol vozidiel. Ako nevyhnutnosť sa pre technickú službu javí úzka spolupráca s ministerstvom. Zjednodušene možno rozdelenie úloh popísať tak, že ministerstvo je tým, kto rozhoduje o koncepcii a ďalšom smerovaní systému, kým technická služba udržiava systém funkčným a vykonáva praktické kroky smerujúce k jeho rozvoju. Technická služba technickej kontroly vozidiel je len jednou z piatich technických služieb zmienených v zákone. Oblasť ich pôsobností navzájom súvisia, mnohé aspekty ich činností sú navzájom príbuzné alebo dokonca rovnaké. Možno preto uvažovať o ich vzájomnej spolupráci pri niektorých činnostiach, pričom úlohu koordinátora opäť môže prevziať ministerstvo.